Indstilling af Jakob Kjøgx Bohr til Cavlingprisen 2026

Da russiske kampvogne rullede over Ukraines grænser i 2022 og markerede et af de største brud på folkeretten i nyere tid, rystede det den vestlige verdensorden. Og selvom slagmarken nok lå langt væk fra Danmark, og der ikke faldt russiske missiler over danskerne, trak krigen alligevel tråde hele vejen fra Ukraines hovedstad Kyiv til Storebælt, knap 1500 kilometer væk.

Det har Danwatchs journalist Jakob Kjøgx Bohr spillet en stor rolle i at sætte på dagsordenen i sin dybdegående dækning af Ruslands berygtede skyggeflåde, der har varet siden 2023. I en serie af undersøgelser er det blevet belyst, hvordan russisk olieeksport flyder gennem Danmark og finansierer Putins blodige krig i Ukraine.

Samtidig har undersøgelsen dokumenteret en stribe af sager om falske papirer, dårlig sikkerhed, mulig spionage og andre forbindelser til den russiske hybridkrig mod Vesten, som har givet genklang både i Danmark og i udlandet.

Gennem et omfattende forløb med både kildearbejde og indhentning af fortrolige dokumenter fik Jakob som en af de første journalister adgang til hidtil usete detaljer om skyggeflåden. Dem gik han til flere internationale medier med og brugte blandt andet samarbejder med Financial Times og Bloomberg som spydspidser til at få historien bredere ud, end den ville være kommet som en solohistorie på Danwatch.

På den måde vækkede det opsigt, da eksempelvis historien om, at skyggeflåden sejlede med falske eller illegitime forsikringspapirer fra det russiske selskab Ingosstrakh og det falske norske selskab RO Marine. Papirerne gav indtryk af, at skibene fulgte reglerne og havde sikkerheden i orden, men i virkeligheden var de tikkende miljøbomber. Både Ingosstrakh og RO Marine blev siden sanktioneret af Storbritannien, og norsk politi indledte en efterforskning af selskabet.

Ingosstrakh truede med et sagsanlæg, men arbejdet fortsatte – og Lars Løkke Rasmussen udrykte støtte til Danwatch i Journalisten, og sagen fik dermed også sat opmærksomhed på SLAPP-sager fra Rusland.

Det er én ud af mange afsløringer, der også tæller historier om, hvordan europæiske rederier sælger skibe til Ruslands skyggeflåde, og hvordan Rusland bruger lejesoldater på skibene i en direkte udfordring af NATO's styrker i Østersøen.

Det er langt fra alle historier, som de største internationale medier vil samarbejde med små medier om, da de i sidste ende hellere vil have historierne for sig selv. Alligevel har meget af undersøgelsen af skyggeflåden været i samarbejder med store udenlandske medier på grund af Jakobs unikke adgang til data og kilder.

Dækningen har sat skyggeflåden på den politiske dagsorden og de konkrete historier har medvirket som datagrundlag under sanktionsforhandlinger i EU-regi. Jakob har sammen med Danwatchs direktør Jesper Nymark bl.a. været i Bruxelles for at holde oplæg om undersøgelserne for EU-Kommissionen under det danske formandsskab.

Jeg indstiller Jakob Kjøgx Bohr til Cavlingprisen 2026 for dette vedholdende og grundige undersøgende arbejde, der gennem dokumenterede afsløringer har bidraget til den offentlige debat og afdækningen af et væsentligt europæisk sikkerhedspolitisk problem.

Mange hilsner

Thomas Gösta Svensson, journalistisk chefredaktør, Danwatch